

Dialogus Tertius

fit altera prestantior. nobilior. sublimior. **P**ari modo intellige de voluntate: que vel ascendit vel descendit iuxta rei amate vel dignitatem vel ignominiam. Item sicut videmus q̄ sponsa sponso suo copulata nouum quendam concipit amorem qui est primus amor: virtute cuius amat om̄es qui habēt cū spō/so societatem vel amicitiam vel parentelam. **H**os em̄ omnes ante nō amabat. sed propter amorem viri nūc singulos amat. **Q**uod si vir moriatur et mulier accipiat aliū virum tunc amor p̄mus et omnes alij qui inde originem traxerūt destruitur. et generatur in voluntate mulieris nouus amor qui etiam radice efficitur aliorum amorum. **P**reterea quando mulier virum accipit bonum. diuitem. fortem. nobilem. prudentem: tunc ipsa permanet in pace. in requie. in exultatione. in securitate. in affluentia. in omnium rerum copia. **Q**uod si nupserit viro pauperi. caduco. misero. ignobili. sordido. contemptibili: ipsa efficitur inops. fragilis. ignobilis. sordida. contemptibilis. plena claudibus. angustijs. et miserijs. **H**ec cuncta que de matrimonio diximus applica ad voluntatem et ad rem primo dilectam. et vtrobiq̄ optimam inuenies consonantiam. **D**ominicus. **C**apio egregiam similitudinem. **S**atis em̄ ex hīs que nunc dixisti apparet q̄ dum voluntas nostra principaliter deū amat tunc fit sublimis. nobilis. segura. pacifica. quieta. robusta. plena gaudijs atq̄ diuitijs. talis est enim ille quem ipsa diligit. **Q**uod si amauerit creaturam: cū omnis creatura sit fragilis. mobilis. fluens. indigens. insufficiens: tunc ipsa pre inopia tribulatur. contristatur. affligitur. nunq̄ segura. nunq̄ pacifica. nunq̄ firma. **S**ed queso te ex quo de re primo amata iam sepe numero loquuti sumus: quot sunt aut esse possunt res principaliter amate.

Quod tūc due sūt res principaliter

amate: et de inimicitia earū ad inuicem. **C**apitulū. xxiij.

Raymūndus. **D**ue tūc sunt res principaliter a voluntate dilecte: nec possunt esse plures. sicut nec duo rectores vel pontifices vnius ecclesie. **H**ec due sunt vel deus creator: vel creatura. **P**orro inter creaturas omnes illa res erit primo

Capitulum xxxij.

dilecta ab ipsa voluntate que illi est magis amica atque propinqua. Verum quia ipsa voluntas potest reflectere suum amorem ad semetipsum: ideo inter creaturas maxime amabit seipsam ut amicam sibi: et ut propinquam. Quando igitur amor dei in voluntate non est primus. tunc ipsius voluntatis amor primus efficitur. Et sic homo quando deum non amat: amat seipsum et suam voluntatem. et ipsa voluntas se amando in semetipsum pervertit. et facit seipsum suum proprium fundamentum extra deum. Et quia principaliter sola se amat. ideo cetera que secundario amat: omnia propter se amat: et in omnibus non nisi se amat. et quicquid vult propria vult voluntate: quia nullam aliam sequitur voluntatem. Nec autem talis scelestissima impiissimaque voluntas se solum diligens: se amplectens rapit violenta manu deo conditori suum honorem: suam coronam: suam gloriam. Amare enim propriam voluntatem soli perperit eterno deo. igitur quando humana voluntas amat seipsum: et homo suam primo diligit voluntatem. tunc illud sibi attribuit quod possidet solus deus et facit se deum: et dat sibi ipsi amorem: laudem: honorem: et gloriam. Atque hoc modo fit capitalis adversarius et inimicus dei: longissime tamen deo dissimilis. Nam licet sibi tribuat honorem: deitatem: et gloriam. habet tamen qualitates in se turpissimas. Nam qualis est amor eius talis et ipse. Amor enim eius est inordinatus: iniustus: falsus: tortuosus: in dei contemptum odium et iniuriam peritatus. ¶ **Dominicus.** Tremere me facit sermo tuus. adeo enim et vehemens est et formidatus. ¶ **Raymū** **dus** Utinam totus me mundus audiat exclamantem. credo quod multi a tanta se iniusticia ac dei iniuria refrenarent. Verum quia in tenebris sunt amatores propriæ voluntatis. ideo non advertunt quomodo propter se provocent deum usurpando sibi dei prerogativas et dignitates. Qui enim se regem facit adversarius regis est et crimen lese maiestatis reus detinetur. Sed queso te paulo nunc diligentius attende virtutes et conditiones et controuersias horum duorum amorum. Duo amores primi due sunt radices omnium aliarum affectionum. Et quia sunt inter se capitales inimici. ideo si unus bonus est alius ut malus sit oportet. Amor dei sicut est primus bonus non solum. primum lumen a quo oritur omne lumen. prima rectitudo. prima iusticia. prima amicitia. prima fortitudo. prima quies. prima tranquillitas. prima consolatio. prima leticia. prima virtus. prima veritas.

Nota quomodo hi
duo amores i
ter se differunt.

¶ Dialogus Tertius

prima vita. et omnium bonorum operum et cogitationum principium. Ita amor suuipius est primum malum: a quo oritur in homine omne malum. prima cecitas: prime tenebre. prima oblietas. prima iniusticia. prima discordia. prima imbecillitas. prima turbatio. prima desolatio. prima tristitia. prima rixa. prima nequicia. prima falsitas. prima mortalitas. et omnium malorum operum et affectionum infaustum principium. Amor dei facit voluntatem hominis iustam. sanctam. humilem. benignam. sed amor sui facit eam iniustam: irreligiosam: superbam: turbidam: proteruam. Amor dei facit voluntatem quietam. dulcem. amabilem. sed amor sui reddit eam turbidam: amaram: litigiosam: odibilem. Amor dei facit voluntatem largissimam: amplissimam: capacissimam. sed amor sui facit eam angustam coartatam restrictam. Amor dei reddit voluntatem summe liberam nulli creature subiectam. sed amor sui subijcit voluntatem omni creature et famulam constituit: seruam atque captiuam. Amor dei facit eam immobilem: stabilem: firmam: et perpetua virtute vigentem. sed amor sui (cum circa creaturam versatur que vana est: fluida: mobilis et caduca) reddit voluntatem instabilem: fluctuantem. et omni vanitate subiectam. Amor dei facit voluntatem vnitissimam atque ideo fortissimam. sed amor sui facit eam diuisibilem. fragilem. Amor dei facit voluntatem diuitem: opulentam: optimis refectionibus dapibus. sed amor sui eam vacuam dimittit esurientem. inanem. et omnibus egentem bonis. Amor dei facit voluntatem habitare in sua patria. in suo regno: in sua domo. sed amor sui facit eam exulem: aduenam: peregrinam et profugam super terram. Amor dei facit voluntatem pulcherrimam et miro decore formosam. amor sui facit eam horridam: tetram: squalidam: et turpissimam conragione fedita. Postremo amor dei clarissimo lumine irradiat voluntatem et hominis intellectum ut nouerit homo seipsum et deum et omnia bona. sed amor sui (quia tenebrosus est) densissima caligine cor hominis obnubilat. ut nec deum nec se nec omnia sciat. ¶ Dominicus. Reuera prestantissimus sermo tuus: et unis precordiis reponendus. Utinam mortalis homo hec animaduerneret: desinatque in inu-

¶ Quid amor dei facit vera inter homines amicitia et amor sui maxima rixam

riam summi dei se tam nequiter adamare. ¶ Raymundus. Unum adhuc restat quo dei amor maxime comedatur: et amor sui merito condemnatur. Amor enim dei cum sit vniuersalis potest esse vnus atque consimilis in multis: imo in infinitis homi-

84

Capitulum xxiii.

nibus. quod dum fuerit tunc necario pax magna et vera perpetuaque concordia illo amore durante inter homines perseverat. Sunt enim inter se uniti: quieti: pacifici: leti: iocundi: et de alternis bonis inuicem gratulabundi. Sed quando quisque primo diligit se ipsum amore privato: tunc proprium querit honorem. suum commodum. suam voluptatem: suam dignitatem. atque impugnat honorem alium ut defendat suum. et odit atque execrat et persequitur omne bonum vel corpus vel anime quod videt in alio: dummodo illud repugnat bono suo. Ex isto privato amore emergit omne malum quod contra se homines crudeliter admittunt. Inde bella seditiones: secte: inimicitie: inuidie: emulationes: contentiones: animositates: ire: rixae: contumelie: rapine: stupra: adulteria: incendia: et mille malorum genera. **¶ Dominicus.** Terribile auditu est quod loqueris.

¶ Raymūdus. Atque multo terribilius perpetratum. Nam si viles cordis oculis intueri videbis quod ab amore proprio tanquam a vipera quadam virulenta septem mortalia peccata nascantur. sub quibus omne vicioz germinem continetur. Non enim qui seipsum nequiter diligit: diligit corpus suum: diligit et animam suam. et ideo propriam excellentiam que est anime. et propriam delectationem que est carnis. Et propter ista duo aut conservanda aut augenda maximam contrahit amicitiam cum rebus externis: cum diuitiis et pecuniis. Pecunie enim hominis honorem augent et voluptatem. Querit etiam scientias: officia dignitates que suum promoueant honorem. Nascuntur igitur repente ex amore privato quattuor corruptissima mala. scilicet superbia. auaricia. gula. luxuria. Deinde cui inest amor honoris et voluptatis: necesse est ut odio habeat et persequatur omne id quod potest suum vel honorem vel voluptatem destruere. ideo concipit grauem iram que est amor vindicte: et inuidiam quod dolet de alieno bono in quantum est suo contrarium. vel gaudet de alieno malo prout inde recipit adiumentum. Et quia voluptas corporis torpore atque ocio pascitur et labores fugitat et exercitia. inde acidia emergit et negligentia portus omnium vicioz. **¶ Dominicus.** Adeo acerbo animo in priuatum amorem hactenus inuexisti ut adiutore deo illum a me velim peritus abigere. et in solo conditoris amore vires animumque locare.

Ex amore
sui nascuntur
septem peccata
mortalia.